

sturing en geleiding van de recreatie uit zijn af te leiden.

Van de besproken methoden ter bevordering van milieuvriendelijk gedrag worden zonerings- en voorlichting als bruikbare methoden aanbevolen.

Met als doel de duidelijkheid te bevorderen wordt gesproken van macrozonerings, het sturen van recreatiestromen binnen een regio, en van microzonerings, het sturen binnen een kleiner gebied. Zonerings kan mogelijk in veel situaties een goed middel zijn bij het zo aanvaardbaar mogelijk op elkaar afstemmen van recreatie en natuurbehoud. Het betekent echter niet dat de te maken afweging tussen recreatie en natuurbehoud er door kan worden vereenvoudigd. Verder wordt geconcludeerd dat microzonerings in duingebieden wel in enige mate kan worden afgestemd op bestaande verschillen in kwetsbaarheid, maar dat de ruimtelijke verdeling ervan zodanig is dat niet te vermijden is dat plaatsen met een relatief grote kwetsbaarheid onder recreatieve druk komen. Bij macrozonerings worden de volgende problemenesignaleerd. Het veel gehanteerde onderscheid tussen natuurgerichte en niet-natuurgerichte recreatie is moeilijk (objectief) te maken en de mogelijkheden om de niet-natuurgerichte recreatie naar elders te leiden zijn gering. Zonerings alleen wordt onvoldoende geacht om de aantasting van het natuurlijk milieu door de recreatie tegen te gaan.

Voorlichting en milieu-educatie zijn niet alleen van belang om het gedrag binnen de gebieden te beïnvloeden, maar ook om de instrumenten voor zonerings acceptabel te maken voor recreanten. Er wordt voor gewaarschuwd hier te veel van te verwachten. Het grootste effect van voorlichting is te verwachten als er weinig van de recreant wordt gevraagd en als er niet zozeer sprake is van verkeerde opvattingen als wel van gebrekkige kennis. ●

Meijndel

MEIJNDEL MEDEDELINGEN. Jaargang 8, nr. 1, juli 1980. Verkrijgbaar bij: afd. Oecologie, Zoölogisch Laboratorium, Kaiserstraat 63, Leiden.

In deze aflevering van de Meijndel Mededelingen zijn diverse artikelen opgenomen, die hier kort genoemd zullen worden t.b.v. geïnteresseerden.

Het eerste artikel betreft het verslag van het vogelringstation over de jaren 1977 en 1978: lijsten met aantallen geringde exemplaren per soort en lijsten met teruggevangen exemplaren, met vermelding van ringnummer en herkomst. Het zou misschien aardig zijn als uit deze jaarlijks terugkerende lijsten meer concluderende artikelen zouden worden samengesteld, bijv. over de betekenis van Meijndel als doortrekgebied. Als bijlage is de uitslag van onderzoek naar vogelgezwelven vermeld.

Er zijn nog twee artikelen over vogels: over het broedbestand van de Zilvermeeuw en

over dat van de Kokmeeuwenkolonie. Alle drie de soorten namen toe tot een bestand in 1978 van resp. 2702, 574 en 158.

Het laatste artikel geeft de resultaten weer van vegetatiekundige verkenning van een deel van Duinrell. Aan dit gebied, 30 ha groot, die grotendeels uit aangeplant dennenbos bestaan, worden geen bijzonder hoge vegetatiekundige waarden toegekend. Dit onderzoek is verricht door onderzoekers van de D.W.L., hoewel het gebied niet tot het eigendom behoort, maar als registratiegebied fungeert. Als reden voor het onderzoek worden zuiver wetenschappelijke interesses genoemd; er is dus blijkbaar geen sprake van dat de kartering met evt. infiltratieplannen in de buurt van dit gebied samenhangt. ■

BRIEVEN

vogelstand

Naar aanleiding van het artikel over vogelstand en infiltratie wil ik opmerken, dat hier vroeger op Terschelling volgens betrouwbare getuigenissen vooral 's winters veel water in de duinen stond. Er was vrijwel geen afwatering.

Verder gaan er verhalen over een weelde van eieren van *allerlei* gevogelte in de broedtijd, in de duinen wel te verstaan (dus niet het bekende meeuweiers rapen op de Boschplaat). Men ging ook geen eiers zoeken, maar eiers rapen. Aan dit vochtige tijdperk zal een einde gekomen zijn toen het S.B.B. de duinen ging bebossen. Men koos uitheemse dennen als hoofdmoot. Ik denk dat dit veel invloed op plantendeel en vogelstand heeft gehad. Inzicht in wat er nu in de duinen gaande is door toef afdoen van het S.B.B. heb ik niet. Het beleid van het S.B.B. is voor de burger een gesloten boek. Er wordt nog steeds veel afgewaterd. Al dat zoete water gaat verloren. We hebben nu een wad-waterleiding uit Friesland,

die de helft van het eiland van hard water voorziet. Ons eigen water is veel zachter. Ik zet vraagtekens bij het water- en natuurbeheer alhier. Ons afvalwater gaat door een rioolwaterzuivering en wordt dan schoon, zoet en wel op het wad geloosd. Dit alles kost veel geld.

Om nu op het artikel terug te komen vermoed ik dat de Hollandse duinen in vroeger tijd veel waterrijker zijn geweest dan u denkt. Hier kan bodemonderzoek naar eventuele veenpakketten uitkomst brengen alsmede historisch onderzoek. Ik raadpleegde onlangs Merula (Placcaten en ordonnantiën, 1605) voor een ander doel; daar zult u zeker informatie vinden over jacht op vogels (o.a. putoren, d.w.z. roerdompen) en andere duinzaken. Verder onderzoek zal nog veel meer kunnen opleveren. Ook 'Organogene Dünenbildung' van J.W. van Dieren (uit 1934) levert historisch materiaal en verwijzingen waar men wat mee kan doen. Ik hoop dat er jonge mensen zijn die in die richting biologisch-historisch onderzoek willen doen. Het lijkt mij nut-

tig en interessant.

Als u recente duinvorming wilt zien moet u op de Boschplaat alhier gaan kijken en wel ten noorden van de lange stuifdijk of "het scherm" (paal 25) zoals wij hier zeggen. Het is machtig mooi wat daar gebeurt en wel voornamelijk door natuurlijke oorzaken. Allerlei fasen van duinvorming zijn daar te volgen. Ik voorzie ook in de toekomst bepaalde afsluitingen van duinvalleien, waardoor daar zoetwaterplassen, moeras en veenvorming zullen kunnen ontstaan. Wordt deze successie wetenschappelijk gevolgd? Ik weet het niet.

Tenslotte nog dit. Er was vroeger ook sprake van bloedzuigers die in duinplassen voorkwamen alsmede van visjes met "baarden". Ik vermoed dat dit slaat op een meervalachtig visje. Bestaat dat?

G. van Dieren
Terschelling

Naschrift:

Ook wij zijn ons er terdege van bewust, dat de duinen vroeger veel vochtiger waren dan nu. In de vorige eeuw zou zelfs één derde gedeelte van de Hollandse duinen vochtig of nat zijn geweest; maar slechts een klein deel hiervan zal permanent water zijn geweest: het grootste deel zal 's zomers i.h.a. zijn drooggevallen. Veel hiervan weten we door het onderzoek van de TNO-groep 'Nederlandse duinvalleien' die het boek 'Duinen en duinvalleien' hebben uitgebracht (1979).

Het afwaterings- en bosbouwbeleid van het S.B.B. is voor ons al langer een punt van grote zorg. Ook op Vlieland wordt veel water uit duinsloten en uit de Kroonspolders zomaar op het wad geloosd. Voorzover het überhaupt geloosd moet worden, zou er wellicht gemakkelijk drinkwater van gemaakt kunnen worden. Suggesties onzerzijds aan het S.B.B. om de slootjes te dempen of af te sluiten werden afgewezen, omdat dan enkele percelen bos zouden verdrinken.

De baarddragende visjes zullen waarschijnlijk géén Meervallen of Dwergmeervallen zijn, maar Grondels of Grote modderkruipers. Deze soorten hebben echter maar kleine baardjes.

Red./AS

UIT DE STICHTING

AS

EEN NIEUWE NAAM: STICHTING DUINBEHOUD

Het bestuur van de Stichting Duinbehoud en Waterwinning heeft op 27 augustus jl. besloten om de naam te gaan veranderen in: Stichting Duinbehoud. Dit zal binnen enige tijd officieel door een notaris bekrachtigd worden.

Waarom deze naamsverandering? De oude naam is voortgekomen uit de ontstaansperiode van de beweging die geleid heeft tot de oprichting van de stichting. In 1975 werd de Werkgroep Waterwinning opgericht, die zich bezig ging houden met de waterwinning in en buiten de duinen, dus ook met de technische aspecten van verschillende produktietechnieken en met plannen buiten de duinen zoals de voorgenomen Veluwe-infiltratie (Struktuurschema Drink- en Industrierwatervoorziening 1972). Bij de oprichting van de Stichting werd overeengekomen de twee werkkerreinen (natuurbescherming in de duinen en waterwinning) in de naam tot uit-

drukking te laten komen.

De laatste tijd is echter regelmatig gebleken, dat de naam aanleiding geeft tot verwarring en bovendien toch al vaak afgekort wordt tot te nieuwe naam. Vandaar.

EEN NIEUW KANTOOR !

Zoals al in de vorige 'duin' te lezen was, heeft de Stichting in juli de 2e verdieping van het monumentale pand Rapenburg 48 in Leiden betrokken. Nu zitten we zelfs zó ruim in onze jas, dat we deze (van de Gemeente Leiden gehuurde) ruimte voorlopig gaan delen met het Centrum voor Milieukunde van de Leidse Universiteit (C.M.L.), die met ruimtenood kampt, o.a. door haar deelname aan het Integraal Onderzoek Drinkwatervoorziening Zuid-Holland.

WERKGROEP DUIN EN KUST

Door het plotselinge overlijden van mevr. Gré van der Baan

(lees verder op blz. 17)

TE BESTELLEN PUBLICATIES

Sinds enige tijd hebben wij een speciale donateurskorting op onze uitgaven. Deze gereduceerde prijs, die geldt voor donateurs van f 15,- en meer, wordt vermeld achter de normale prijs. In beide gevallen is de prijs inclusief verzending.

INVLOED WATERWINNING OP NATUURLIJK DUINMILIEU

Overdruk van een artikel uit het blad Natuur en milieu (78/1), zonder de foto's. Door H.W.J. van Dijk, G. van Ommering, J. Runhaar, A.H.P.M. Salman en C.T.M. Vertegaal.

f 2,- (1,30) op giro 3505200 t.n.v. Werkgroep Waterwinning, Leiden.

INTEGRATIE VAN NATUURBEHOUD EN DUINWATERWINNING

Verslag van de studiedag 13 dec. 1975 te Leiden. Met bijdragen van prof. dr. P. Sevenster, ir. C. de Jong, ir. J. van Buuren, dr. ir. G. Lettinga en ir. R. Klomp.

f 4,- (3,-) op giro 3505200 t.n.v. Werkgroep Waterwinning, Leiden.

AANVULLENDE INFORMATIE EN KOMMENTAAR OP HET LESBOEKJE 'SPAAR DUIN EN WATER, VOOR NU EN LATER'

Samenstelling: F. van der Sluis en A.H. Salman. 1980

f 2,- (1,30) op giro 3505200 t.n.v. Werkgroep Waterwinning, Leiden

ALTERNATIEVEN VOOR DE UITBREIDING VAN DE WATERWINNING IN DE DUINEN TUSSEN HOEK VAN HOLLAND EN IJMUUDEN

Samenstelling: C.T.M. Vertegaal en H.A. Udo de Haes. 1978.

f 4,- (3,-) op giro 3877722 t.n.v. Werkgroep Berkheide, Leiden.